

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

98. An in confessione peccatorum ve[n]ialium sufficiat dolor virtualis? Et an sit mortale confiteri tantum venialia absque dolore supernaturali? Et an peccatum veniale virtute Sacramenti remitti ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

prior tempore ipsa confessione, quæ sit in tempore, & necessariò præsupponit motum linguæ, qui non potest fieri nisi in tempore. Ita ille, & post illum Layman in *Theolog. moral. lib. 5. cap. 4. num. 4.* Unde secundum illos, quis non reciperet Sacramentum Pœnitentiæ, si ante confessionem non elicuit dolorem, sed illum elicuit inter confitendum, aut statim post confessionem antè absolutionem.

2. Sed hanc opinionem refellit Bonacina de *Sacrament. disput. 4. quest. 3. punct. 2. num. 18.* & asserit illum docere Suarez in *3. part. disp. 20. sect. 4. n. 3. 1.* licet Layman ubi supra, probet Suarez verbo tenus, non autem re ipsa contra suam sententiam repugnare; rationes verò pro firmanda opinione Bonacinae lege apud illum.

3. Notandum est verò ad tollendos scrupulos, stando etiam in opinione Layman, & Coninch, quòd si aliquis pœnitens eliciat actum doloris post narrata peccata, si postea dicat: Doleo de peccatis narratis, vel petat absolutionem, hæc sola verba sufficere tunc, & habere veram rationem confessionis, quæ sit pars Sacramenti.

RESOL. XCVIII.

An in confessione venialium sufficiat dolor virtualis?

Et an sit mortale confiteri tantum venialia absque dolore supernaturali?

Et an peccatum veniale virtute Sacramenti remitti possit?

Et an virtute Sacramenti tibi remittantur, non solum ea peccata, quorum contritionem habes; sed etiam omnia alia, quorum complacentiam non habes? Ex part. 9. tractat. 9. & Miscell. 4. Resolut. 31.

sistat: quos tamen licet cum opinione communi Theologorum rejiciamus, nihilominus practicae sententiæ favere inficiari non possumus. Huc usque Tamburinus.

2. Sed ego negativæ sententiæ profus adherendum esse puto. Itaque dicendum est contra Tamburinum, quòd qui confitetur peccata venialia tantum, teneatur elicere actum doloris efficacis, sicut tenetur in confessione de peccatis mortalibus. Quòd teneatur elicere actum doloris, probatur ex Concilio Tridentino; in quo partes hujus Sacramenti assignantur, videlicet contritio, confessio, & satisfactio; & nomine contritionis intelligunt communiter Doctores, detestationem peccati; sed dolor imperfectus, seu displicentia inefficax non est detestatio, aut retractatio peccati; cum possit stare cum proposito iterum committendi peccatum illud, de quo doletur: immò cum ipso peccato actuali; ergo confessio de venialibus requirit etiam dolorem efficacem, sicut confessio de mortalibus. Quomodo enim vult Deus remittere peccatum habenti hujusmodi complacentiam in ipsomet peccato: immò cum voluntate peccandi absque ulla retractatione?

3. Confirmatur, quia peccata mortalia possunt remitti extra Sacramentum per dolorem virtuales tantum, nempe per actum amoris Dei super omnia, quia dolor virtualis dicitur; & tamen si remittuntur in Sacramento Pœnitentiæ, necessariò requiritur dolor formalis, ex supra dictis: ergo à pari et si peccata venialia possunt remitti extra Sacramentum sine dolore formali, tamen si remittantur in Sacramento Pœnitentiæ, & debent remitti per dolorem formalem supernaturalem. Dolor enim non requiritur ex vi remissionis venialium, sed ex vi Sacramenti Pœnitentiæ, quod necessario requirit pro sua materia hunc dolorem formalem supernaturalem.

4. Quòd verò sit mortale confiteri tantum venialia absque dolore supernaturali, patet; nam sic redditur forma Sacramentalis Pœnitentiæ irrita. Idè enim peccat mortaliter, qui confitetur mortalia sine dolore, quia culpa sua frustratur forma Sacramenti, seu Sacramentum redditur nullum; sed etiam culpa contentis venialia forma Sacramenti redditur nulla: ergo etiam iste peccat mortaliter, &c.

5. Néc dicas primò, quòd Sacramentum frustratur in re levi. Quia contra est; nam frustratur totum Sacramentum; quòd verò frustratur per rem levem, vel per rem gravem, impertinenter se habet ad Sacramentum; sicut quod quis occidit Titium cum ense, vel cum lapillo, impertinenter se habet ad gravitatem homicidij intenti; semper enim iste talis homicida peccat mortaliter; et si instrumentum, seu ictus sit levis, dummodò homicidium sit intentum. Adde, quòd acetum etiam res levis est, & tamen, qui acetum consecrat voluntariè, peccat mortaliter, quia applicat verba Christi, quæ sunt forma Sacramenti Eucharistiæ, frustra, & quasi irrisoriè, cum sit absque omni profus utilitate, & effectù.

6. Néc dicas secundò, quòd effectus, quo homo privatur ob talem irritationem, est levis, cum sit remissio peccati venialis. Quia contra est, nam dolor de venialibus ut dixi, requiritur non ex vi remissionis, sed ex vi Sacramenti; unde non ratione jactura remissionis, sed ratione irritationis Sacramenti committitur peccatum sacrilegij. Aliter enim, neque peccator, qui confitetur peccata sine dolore peccat mortaliter, quia jactura posset itatim

Sup. hoc infra in Ref. 100. à principio, & in Ref. 102. §. sed pro praxi s. d. lege cam à principio, & ex Ref. 101. vide vers. Ex quo. §. verum, & in Ref. 145. in fine §. 1.

In hoc loco...

sp. hoc...

statim recuperate per aliud Sacramentum cum debito dolore: & sic sicut non peccat mortaliter ratione iacturæ, qui nunc habet commoditatem confitendi peccata sua mortalia, & non confitetur, quia potest postea confiteri; ita qui nunc confitetur mortale sine dolore, ratione iacturæ, non peccabit mortaliter, quia potest cum debito dolore confiteri iterum; & amissam gratiam recuperare.

7. Confirmatur, quia si semel admittatur, non esse mortale, frustrari formam Sacramenti, sequitur, neque mortale esse, si baptizatus iterum se offerat ad baptizandum, etsi de facto baptizetur; nam non se privaret aliquo fructu, cujus esset capax; neque peccaret mortaliter mulier, quæ sub habitu viri faceret se ordinari ab Episcopo; quia non se privaret fructu sibi debito; nec Sacerdos, qui consecraret voluntarie aquam, si statim postea vinum sumeret, & consecraret. Sed hoc est dissonum dicere: ergo etiam dicere, quod quis possit confiteri venialia sine dolore, & reddere nullum Sacramentum. Et hæc omnia invenies apud Josephum de Januario in suis doctis Resolutionibus *Theolog. moral. part. 1. resolut. 30. num. 12.* ubi etiam respondet ad alia argumenta. Et præter Suarez, & Valquez à Tamburino citatos, firmantes nostram sententiam; vide Eminentissimum Dominum meum de Lugo de Sacrament. *Pœnitent. dispur. 1. 4. sect. 8. §. 2. numer. 108.* & sapientissimum Patrem Amicum in *curso Theol. tom. 8. disp. 12. sect. 5. n. 92.* & hanc sententiam certissimam esse putat Leandrus de Sac. *tom. 1. tract. 5. q. 24.* & asserit esse communem inter Theologos.

8. Sed si aliquis inquireret, an peccatum veniale virtute Sacramenti remitti potest? Aliqui respondent, peccatorum venialium remissionem virtute Sacramenti Pœnitentiæ fieri per se, si simul cum mortalium remissione fiat; secus si separatim faciendæ sit; illudque sufficit, ut Pœnitentiæ Sacramentum non solum pro remittendis mortalibus, sed etiam venialibus institutum sit. Alij asserunt virtute Sacramenti tibi remitti non solum ea peccata, quorum attritionem habes; sed etiam omnia illa, quorum non habes complacentiam; quia Sacramentum Pœnitentiæ non solum pro remittendis peccatis venialibus peccatoris, sed hominis iusti videtur institutum: at venialia peccata hominis iusti remitti non possunt virtute Sacramenti Pœnitentiæ, sed ad illorum remissionem displicentia requiritur: hæc enim absque Sacramento sufficiens est.

9. His tamen non obstantibus, hanc doctrinam non approbat Casus Palaus *tom. 4. tractat. 23. disputat. unica, punct. 7. num. 15.* Primò, quia inde sequitur, aliquid peccatum remitti absque Pœnitentiæ virtute. Nec valet dicere, ipsam voluntatem suscipiendi Sacramentum esse pœnitentiam virtutalem, sicut diximus de voluntate suscipiendi Eucharistiam, virtute ejus Eucharistiæ, peccata venialia quorum non est complacentia, remitti; quia ea voluntas supponit Sacramentum Pœnitentiæ institutum esse per se ad remittenda peccata venialia; tamen illorum nulla fiat confessio; quod nullatenus dici potest, quia institutum est per modum iudicij, cujus sententia per se, & directè ferri non potest in causam incognitam, & cujus nulla à pœnitente est instituta accusatio. Secundò, si Pœnitentiæ Sacramentum posset remittere per se, & directè peccata, tamen illorum actionem non habes dummodo ab illorum complacentia abstineas, illis tantum confessis posses Sacramentum Pœnitentiæ recipere; quia suffi-

cienter absolute dispositus es. Hoc autem est contra Tridentinum definiens partem essentialem Sacramenti Pœnitentiæ esse contritionem saltem imperfectam. Ergo, &c. Hæc omnia Palaus ubi supra.

RESOL. XCIX.

An per unum tantum veniale novum peccatum censetur retractatus dolor, & propositum circa omnia venialia, & mortalia ex motivo universalis? Ex part. 1. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 25.

§. 1. **C**ASUS (ait Dicastillus) esse potest non infrequens, & ejus resolutio sanè non facilis. Sit ergo casus quo quis confiteri velit plura peccata tam venialia, quam mortalia; imò si velis sola venialia (est enim eadem ratio, ut patebit) & habeat detestationem universalem, idest, ex motivo universalis offensæ divinæ; in quo casu, si post dolorem, & propositum debitum, sed antequam absolvatur, incidat in veniale minimum, & unicum, videtur carere jam debita dispositione, & denudè debere concipere dolorem. Ratio est, quia ille dolor, & propositum antiquum jam censetur revocari. Nam illo existente efficaci vitandi quodcumque peccatum, in quo eadem ratio reperitur, non poterat in animo esse locus peccato. Ergo si peccatum admittitur (ut supponimus) etiam levissimum signum est illam detestationem & propositum per actum oppositum admissum non amplius mortaliter durare, sed esse revocatum; sicut censetur revocatum propositum non peccandi mortaliter propter penas inferni (quod est motivum universale) eo ipso quod vel unicum mortale admittatur.

2. Hoc argumentum, ut observat Cardinalis Lugo de Sacram. *Pœnit. disp. 1. 4. n. 144.* speculative loquendo, non parum videtur urgere cum exemplo mortalis: est enim eadem ratio; quia in utroque casu venialis aut mortalis admitti revocatur propositum & detestatio efficax; idè merito advertit oportere ad majorem securitatem, quod quis doleat scilicet de mortalibus, propter quantitatem offensæ mortalis, qui dolor ex tali motivo, nullo modo revocatur (inquit ille) per veniale sublequens. Dat item consilium quod doleat scilicet de peccatis venialibus quæ confitentur, vel de aliquibus eorum propter specialem eorum gravitatem, & specialem offensam divinam, quam continent, cui dolori non opponitur aliud peccatum veniale novum. Nihilominus non putat practicè debere in dubium vocari valorem Sacramenti, etiam si ejusmodi cautela non adhibeatur; quin injiceret innumeros scrupulos pœnitentibus, & confessoribus, qui etiam tenerentur admonere pœnitentes, ut ejusmodi damnum precaveretur. Idè ex communi praxi Confessoriorum & pœnitentium potest delumi ratio à posteriori non levis, ut dicamus non ita revocari tunc dolorem & propositum, quia maneat dispositio sufficiens ad valorem, & effectum Sacramenti. Et hæc omnia docet Dicastillus de Sac. *tom. 2. tract. 3. disp. 6. dub. 18. num. 322. & 323.* Cui ego addo Patrem Sfortiam Pallavicinum in *asserionibus Theologicis lib. 7. c. 29. dub. 290.* ubi sic ait; Neque hoc propositum universale intelligitur revocatum per aliquid peccatum veniale, quod deinde pœnitens in ipso actu confessionis committat, ita ut sit necesse propositum renovare.

3. Verum